
Uvodna bilješka

Obnova znanstvenih rasprava o važnim knjigama jedan je od programskih orijentira uređivačke politike časopisa za politologiju *Politička misao*, u ovom mandatu (od 2009) kao i nekoć. Takvi su razgovori naime nekoć bili dobra praksa ovog časopisa. Vrijedi podsjetiti barem na posljednji među njima, upriličen u povodu hrvatskog prijevoda glasovite knjige njemačkoga filozofijskog antropologa Helmutha Plessnera *Zakašnjela nacija* (1997). Dio izlaganja s tog razgovora bio je zatim objavljen u našem časopisu (vidi *Politička misao* 1/1998, str. 8-53; s priložima I. Prpića, D. Strpića, D. Rodina i Z. Posavca).

Premda je još 2002. u sklopu djelovanja Hrvatskoga politološkog društva pokrenuta (na poticaj tadašnjeg predsjednika HPD-a D. Grubiše), tribina "Otvorena knjiga" i premda su na njoj bile predstavljene brojne knjige, često na najvišoj razini, ništa od toga nije osvanulo na stranicama našeg časopisa. Štoviše, propust je još manje razumljiv imamo li na umu da je u proteklih desetak godina i u sklopu politološke biblioteke "Politička misao" objavljen velik broj naslova, među njima i nekoliko veoma važnih, iz političke/političkih znanosti (umnogome zaslugom glavne urednice M. Kasapović).

Kao što je čitateljima poznato, prva knjiga o kojoj smo (su)organizirali znanstveni skup (međunarodni) bilo je kapitalno djelo francuskog mislioca Jacquesa Bideta *Opća teorija moderne*, o čemu svjedoče prilozi objavljeni u *Političkoj misli* br. 2 i 3 2009. godine.

U sklopu takve prakse časopis je, kao i prethodni put zajedno s Centrom za političke analize i politike razvoja FPZ-a, a ovog puta i uz sudjelovanje Odsjeka za javne politike FPZ-a, organizirao znanstveni skup o veoma važnoj knjizi Daga Strpića *Karl Marx i politička ekonomija Moderne*.

Pod tim rječitim naslovom njezin autor, ugledni hrvatski politolog i polit-ekonomist, javnosti je predočio preoblikovani materijal devet svojih ranije (uglavnom u časopisima) objavljenih znanstvenih članaka, sabranih u knjizi čije objavljivanje ocjenjujemo događajem od prvorazredne važnosti za našu malu akademsku zajed-

nicu. I dostatnim motivom i povodom da se o njoj i oko nje povede ozbiljan znanstveni razgovor.

Pritom smo smatrali da nekoliko iznimnih značajki odlikuje tip pristupa, način argumentacije i moguće epistemologijsko-znanstvene, analitičko-istraživačke i razvojno-općedruštvene dosege ove knjige.

Prvo, kako je istaknuto u uvodnome tekstu, Strpićeva je intencija pokazati “aktualnost povratka istraživanju klasičnih modernih političkih znanosti”. Taj strategijsko-istraživački projekt odlikuje se uvjerenjem u temeljnu, presudnu važnost istraživanja klasične moderne političke i političko-ekonomske teorije. Autor pritom nudi veoma promišljeno i inovativno tumačenje i kritičku recepciju te teorije, propitujući mogućnosti njezine primjene i daljnjeg razvoja kao teorije Moderne. U tom sklopu, pozornost prvenstveno zaslužuje originalno razumijevanje Marxove kritike kapitalističkog načina proizvodnje općenito, a *Kapitala* posebice, u kategorijalnom polju “kapitala općenito”, a iz perspektive cjeline klasične političke teorije. Autor pokazuje da se samo ozbiljnim suočavanjem s klasičnim modernim mišljenjem (ne samo Marxovim nego, uz njega i prije njega, Hobbesovim i Smithovim) mogu razumjeti strukture Moderne, s obzirom na to da je to mišljenje još uvijek ono najbolje što baštinito za prepoznavanje osnovnih značajki naše epohe i za mogućnost suvremenog političkog djelovanja u njoj.

Drugo, u svojim teorijskim analizama autor se oslanja na temeljna istraživanja i suvremene političke i političko-ekonomske teorije u promišljanju suvremenog društva, njegovih aporija, kriza i emancipacijskih potencijala. Plodno se oslanja na danas već klasične doprinose Schumpetera (1935, 1939), Keynesa (1936), Hayeka (1931) i Polanyia (1944). U izravnom je teorijskom dijalogu s nizom svjetskih autora koji tragaju za novom paradigmom u istraživanjima svjetskih političko-ekonomskih poredaka: primjerice, s Lindblomom (1977), Wallersteinom (1974, 1980), Braudelom (1967, 1979), Strange (1986, 1996, 1998) i Gilpinom (2001). Uvažavajući takva traganja, autor ih u vlastitom razumijevanju Moderne na inovativan način pokušava integrirati povezujući ih s temeljnim istraživanjima novoga utemeljenja suvremene političke znanosti u njezinoj povezanosti s drugim društvenim (ekonomijom, sociologijom i pravom) i humanističkim znanostima (filozofijom, antropologijom, psihologijom i poviješću).

Treće, sa stajališta kritičke recepcije i daljnjeg razvijanja moderne i suvremene političke i polit-ekonomske teorije knjiga nudi najveće znanstvene inovacije u uspostavljanju primjerenog pojmovlja i aparata za analizu funkcioniranja i razvoja modernih poredaka te njihovih razvojnih politika. Kompleksna dijagnoza uzroka, razmjera, oblika i mogućih scenarija tokova aktualne svjetske krize sagledava se iz dinamičke perspektive političke teorije fokusirane na cikličke analize socijetalnih promjena političkoga u kompleksu država-društvo i država/nacija-svijet (poslovni,

politički i političko-ekonomski ciklusi i trendovi različitih tipova i duljina – po autoru su samo aspektualni dijelovi socijalnih). Tumačeći u toj optici karakter aktualne svjetske krize, Strpić njezin temeljni i dugoročni strukturalni uzrok otkriva u narušavanju epohalnih pravila svjetskih i nacionalnih poredaka Moderne. Ta je pravila Strpić inovativno prikazao u modelu koji je nazvao “modernom normalom”. I dinamički i strukturalno riječ je o “denormalizaciji moderne normale”, o procesu u kojem se iskazuju totalitarne značajke suvremenoga svjetskog poretka kojim dominiraju svjetske megakorporacije (Strpić ga naziva “Matrix-kapitalizmom”).

Četvrto, Strpić pokazuje da kompleksnost aktualnih svjetskih problema izmiče uvidu parcijalnih pristupa političke, ekonomske i društvene teorije. Umjesto toga tim je problemima moguće pristupiti iz dinamičke perspektive cjeline društvenih, a dijelom i humanističkih znanosti s fokusom na “političkome”. Kao što autor u ovim svojim temeljnim istraživanjima i čini, zagovarajući nadasve dalekosežan znanstveno-istraživački projekt političke teorije socijalnih “državno-društvenih” ciklusa i cikličkoga razvoja, čime metodički i analitički plodno nastoji usmjeriti suvremenu političku znanost na razvojne probleme, na maksimiranje njezinih regulacijskih potencijala u smislu harmoniziranog vođenja javnih politika kao politika razvoja. Tek se na toj osnovici i takvom usmjerenju politička znanost, ne samo u nas, može pokazati nezaobilaznim analitičkim aparatom za izazove našeg vremena i društva u kojem živimo. A time kognitivnim konstitutivnim elementom političkoga u njegovoj emancipacijskoj dimenziji, i politike u njezinoj regulacijskoj funkciji.

Svim tim značajkama ova knjiga znatno će obogatiti postojeću literaturu na studijskim programima politologije i ekonomije, te može potaknuti daljnja istraživanja u tim i srodnim disciplinama.

Razgovor o knjizi Daga Strpića *Karl Marx i politička ekonomija Moderne* održan je 24. rujna 2010. godine. Sudjelovali su politolozi, polit-ekonomisti, sociolozi, povjesničari i pravnici. Osobito veseli činjenica da su skup obogatili i mladi politolozi svojim zapaženim izlaganjima. Dio izlaganja s tog skupa, kao i priloga koji su nam naknadno poslani, objavljujemo u ovome, a neke najavljene priloge u sljedećim brojevima našeg časopisa.